

1. Оперативния анализ в системата на стопанското управление

При прехода към пазарна икономика на предприятията са предоставени големи права. Това наложи усвояването на нови подходи в решаването на конкретните проблеми.

Все по-широко разпространяване на икономическите методи на стопанисване изисква повсеместно внедряване в практиката на оперативния анализ. Той позволява ежедневно да се определят резултатите от производствената и маркетингова дейност на пропуснатите възможности на всяко работно място и да се повишава ефективността от работата на екипа. От качеството и оперативността на анализа зависят вариантността и оптималността на решенията, вземани на различни равнища на управление на производството в условията на сложни стопански връзки.

Ефективността на общественото производство до голяма степен зависи от рационалното стопанско управление. Най-общо то е целенасочена човешка дейност, осигуряваща ефективното протичане на производството на основата на информация за дейността на самоуправляващите се стопански единици.

Целите и задачите на стопанското управление могат бъдат постигнати, ако при осъществяването на управленския процес се спазва определена последователност. Необходимо е най-напред да се извърши подготовка на нормативната и оперативно-техническата информация за фактическото състояние на производството. Разработват се разходни норми и нормативи за необходимите суровинно енергийни, трудови и др. Ресурси за производството на продукция. Протичането на производствения процес трябва да се съпътства от своевременно постъпване на най-пълна фактическа информация. На практика това се постига чрез използването на различни технически средства за отчитане, съхраняване и предаване на информацията.

Изучаването на проблемите на стопанското управление показва, че един от пътищата за неговата ефективна организация е разработването на система за оперативно управление.

Оперативното управление е органическа, съставна част от системата за управление на общественото производство. То е ориентирано към решаване на краткосрочни вътрешно месечни задачи, които са тясно свързани с текущите и перспективни цели. Осъществява се непосредствено в хода на производствения процес в хода на производствения процес и обхваща както производството така и отделните му стадии, технологични процеси и операции. Обекти на оперативното управление са процесите, които протичат при взаимодействието на техническите, технологичните, организационните и др. елементи на производството в рамките на месеца.

Необходимостта от действително оперативно управление произтича от обстоятелството, че производствените процеси са подложени на постоянно въздействие на множество разнопосочни фактори, предизвикани от редица обективни и субективни причини, които трудно могат да се предвидят от годишното, тримесечното и месечното планиране. В научно- обосноваваните планове не е възможно да се отчете цялото многообразие и динамика на стопанското развитие, влиянието на научно-техническия прогрес, непредвидими явления от организационен и социален характер и т.н.

Същността на оперативното управление най- пълно може да бъде разкрита при изясняване на неговите функции. В най- общ вид те са управленска дейност, която е обособена в процеса на разделението и специализацията на управленския труд и която представлява относително самостоятелно направление от управлението на стопанската дейност.

Количественият състав на функциите в управленския процес обаче не се определя еднозначно в литературните източници. Допуска се смесване на функциите управляващата и управляемата подсистема, в следствие на което към управленските функции се включват материално- техническото снабдяване финансирането и др. Не рядко към функциите на управлението се включват организацията, стимулирането, контрола.

-Оперативното планиране: сложен и трудоемък процес на оперативното управление. Неговото осъществяване е свързано с решаване на много вариантна задача за оптималното протичане на производствения процес във времето. Главното му предназначение като функция на управлението се състои в разработването на направленията и параметрите за развитие на управляемия обект в най- близка перспектива. Чрез плановете се постига практическа реализация на техническата, технологическа и социалната политика на органите за управление на производството.

-Оперативното отчитане: като функция на оперативното управление се заключава в ежедневно отразяване и регистриране на извършващите се процеси, с цел набиране на данни за изпълнението на производствения план. Оперативната отчетност предоставя възможност за своевременно разкриване на отклоненията от планираните показатели, параметри, темпове на развитие.

-Оперативният анализ: като функция на оперативното управление се състои в качествено преобразуване на оперативната информация- планова, отчетна, нормативна. В резултат на това се създава възможност за изучаване на протичащите процеси, характера и влиянието на въздействащите върху тях фактори. Оперативния анализ позволява още в хода на производствения процес да се извърши количествена и качествена оценка на отклоненията от зададените параметри, разкриване на загубите и причините за тяхното възникване, определяне на резервите за повишаване на ефективността.

-Оперативното регулиране: то осъществява управленското въздействие върху обекта на управление е една от основните функции на оперативното управление. То е насочено към практическа реализация на управленските решения. Взетите решения от оперативния орган за управление се осъществяват чрез оперативното регулиране посредством корекции на плановете задания, усъвършенстване на отчетността, провеждане на технически, икономически и организационни мероприятия за отстраняване на възникнали нежелани отклонения и за оптимизиране на управляемия процес и др. Регулиращото въздействие върху оперативно управляемия процес може да бъде оказано както чрез плана, така и непосредствено чрез елементите на този процес в рамките на плановия период.

2.Оперативния анализ като направление на икономическия анализ на стопанската дейност .

Възможностите за усъвършенстване на анализа като функция на управлението а, така също и на самото управление на производството, са свързани до голяма степен повишаване на неговата оперативност. Това ще рече че постигането на положителни резултати от стопанската дейност се предопределя от своевременното разкриване на отклоненията от плана и производствените условия.

В хода на оперативния анализ ежедневно се изучават краткосрочните изменения, които настъпват в икономическите процеси и върху които управляващата система може да окаже незабавно въздействие. Ето защо оперативния анализ, като обективна необходимост за усъвършенстване на стопанското управление и важно направление на аналитичната работа налага своето по-нататъшно развитие и задълбочаване.

Оперативния икономически анализ има определено място и все по-засилваща се роля не само в оперативното управление на производството, но и в системата на икономическия анализ на стопанската дейност. Стимулиращо въздействие върху развитието на този процес оказват редица предпоставки, по съществени от които са следните:

-В условията на интензивното развитие на икономиката и ускорено внедряване на научно-техническия прогрес самоуправляващите се предприятия имат по-голяма свобода при решаване на редица въпроси от стопанската си и финансова дейност, а основните си показатели та планират самостоятелно. За разработване и съставяне на реални планове на предприятието и неговите звена и осигуряване на обективна оценка на резултатите от тяхната работа е необходима ежедневна аналитична информация за степента на изпълнение на плановите задания на отделните бригади, цехове, производствени участъци, работни места,

-Резултатите от внедряването на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка ще бъдат действени и ефективни, когато разработените и доведени до отделните членове на бригадата показатели бъдат своевременно анализирани и когато на тази основа се предприемат оперативни мерки за отстраняване на разкритите в процеса на ежедневния анализ недостатъци и пропуски в тяхната работа

-Непрекъснатото усъвършенстващите се и усложняващи се технологични процеси пораждат необходимостта от оперативна аналитична информация за протичането на отделни операции и технологични цикли.

-Разширяването на икономическите връзки и взаимоотношения между предприятието и бригадите и между отделните бригади в предприятието

-Необходимостта от отчитане на резултатите от социалистическото съревнование за кратки периоди от време

-Потребностите от своевременно разкриване на вътрешно производствените резерви за по-икономично използване на ефективността от стопанската дейност.

В тези условия оперативния анализ се извява като органическа, съставна част от системата на икономическия анализ на стопанската дейност. Това означава че основните общотероретически и методологически характеристики на икономическия анализ са валидни и за оперативния. Оперативния анализ при условията на ежедневно изследване на стопанската дейност може да отговори на тези изисквания ако осигури задълбочена и всеотранна оценка на измененията протичащи в производствените процеси и съдейства за разработване на оптимален вариант на оперативно вземаните управленски решения.

В зависимост от това дали предхождат стопанските процеси и операции или се извършва след тяхното протичане, икономическия анализ може да се обособи на предварителен и последващ. Резултатите от предварителния анализ съдействат за осъществяване на правилен избор на икономическата стратегия и тактика за близка перспектива(месец, тримесечие, година) и за по-далечно бъдеще(2-3, 5 и повече години).Последващият анализ осигурява обективна оценка на изпълнението на предварително съставените планове за производството и ефективността от стопанската дейност и е в основата на дейността по разкриване на неизползваните възможности през следващия период.

Оперативният анализ се извършва в хода на изпълнението на плана. Това означава че той трябва своевременно да изследва извършващите се краткосрочни изменения в икономическите процеси, които или създават условия за отклонение на управляваната система от зададеното направление и темп на развитие или сигнализируют за появата на допълнителни резерви позволяващи пренастройването им на по-ефективен режим на работа.

На тази основа оперативният анализ подготвя необходимата аналитична информация за вземане на текущи управленски решения до извършване на стопанските процеси при възникнали отклонения от нормалния ход от производството или за тяхното регулиране в зависимост от крайните резултати. Това се осъществява за възможно по-къси

периоди от време, приближени до момента на протичане на стопански процеси и операции (за деня, за смяната, за петдневката и т.н.). Ето защо в отличаване от другите направления на икономическия анализ, по своята същност оперативния анализ е система за ежедневно изучаване на изпълнението на плановите задания и своевременна намеса в производствения процес, с цел осигуряване на непрекъснато и ефективно протичане на стопанската дейност. Следователно развитието на оперативния анализ като направление на икономическия анализ на стопанската дейност е обосновано преди всичко от неговата роля в управлението на производството-оперативно провеждане на аналитичните проучвания. Оперативността на икономическия анализ е свързана с периодичността на неговото извършване в рамките на определен интервал от време. Определяща роля за установяването на този интервал има системата на оперативното управление. Факторът време е един от основните фактори, които обуславят спецификата на оперативния анализ. Този фактор има решаващо влияние и при предявяване на някои изисквания, като пълнота на входящата информация, надеждност на резултативната информация, използване на съвременни технически средства за нейната обработка.

Не може да се даде категорично еднозначен отговор на въпроса, за какви интервали от време в рамките от месеца трябва да се провежда оперативния анализ. При решаване на този въпрос трябва да се подхожда конкретно, съобразно условията и особеностите на всяка оперативна управляема система. Това е така, защото за различните йерархични нива на стопанското управление, понятието оперативност няма еднакво значение. Така например за отделните бригади и предприятия резултатите от тяхната работа по най-важните показатели трябва да бъдат изучавани в течение на смяната, денонощието, по петдневки и десетдневки. За висшестоящата организация, получаването на аналитичните разработки по основните показатели на подведомствените им предприятия за месеца до една седмица или десет дни след неговото приключване също имат оперативен характер.

Оперативния анализ ще бъде ефективен, когато се извършва в момента на протичане на производствените процеси или след тяхното приключване, но в пределно допустимите интервали от време, в чийто граници може да бъде постигнато ефективно регулиране на управляемия обект. Пропускането на този момент, в течение на които действат причините пораждащи отклонението от предварително зададената програма, прави безполезни резултатите от анализа за нуждите на оперативното регулиране на производствения процес. След този момент се появява вече нова стопанска ситуация, т.е. нова структурна съвкупност от производствени процеси в които се извършват други причинно-следствени взаимодействия между елементите на тези процеси, с нови икономически последиствия. В тези условия вече са необходими и други регулиращи въздействия.

Поради това предопределяне на времеви интервал на оперативния анализ трябва да се изхожда от особеностите на оперативно управляемите производствени процеси от характера и степента на влияние на последствията предизвикани от извършващите се в тях краткосрочни изменения, както и от способността на управляващата система своевременно да обработва оперативно възникващата информация.

Отличителна черта на оперативния анализ е неговото информационно осигуряване. Обстоятелството че вътрешно-месечен анализ означава че той не може да се основава на счетоводна или статистическа информация. Оперативния анализ използва данните от специалната оперативно техническа отчетност. Съществуващите условия позволяват тези данни да бъдат обобщени и изучени значително по-рано в сравнение с представяната в установените срокове официална отчетност.

Основни информационни източници на оперативния анализ са данните от първичната отчетност, непосредствени наблюдения и контрол върху протичането на производствените процеси, беседи с работниците, както и някои други извън отчетни източници на информация. Информационното обезпечаване на оперативния анализ трябва да създава условия за сравнително бързо откриване на причините за недостатъците в работата и определяне на конкретните виновници за тяхното проявление. Широкото приложение на съвременни технически средства за набиране и обработка на аналитичната информация е предпоставка за нейното своевременно и качествено използване от органите за оперативно управление. Оптималният вариант за организация на обработката на входящата информация е внедряване на микро-компютърна техника.

Като направление на икономическия анализ, основавайки оперативния според характера на вземаните решения, според ролята си в управлението на производството и при разкриване на резервите, оперативния анализ може да бъде последващ и предварителен. Последващ е когато с негова помощ се изучават резултатите от стопанската дейност за изтеклото денонощие, петдневка, десетдневка и т.н. и предварителен когато е ориентиран към изучаване на предстоящи стопански процеси.

3. Съдържание и задачи на оперативния задачи на оперативния анализ

Оперативния анализ разгледан като функция на оперативното управление и като направление на икономическия анализ на стопанската дейност има определено

съдържание и изпълнява конкретни задачи. При разкриване на неговото съдържание трябва да се има в предвид основните характеристики валидни за анализа на стопанската дейност и някои конкретни изисквания произтичащи от специфичните особености на оперативния анализ. Съдържанието му може да се разглежда като конкретна форма на проявление на съдържанието на икономическия анализ в условията на оперативното управление на стопанската дейност.

Съдържанието на икономическия анализ е толкова широко и разнообразно, колкото е широк и разнообразен неговия предмет- стопанска дейност. В него се включва: предварителна оценка на анализирания обект на основата на системата от показатели с количествена и качествена характеристика: изследване на влиянието на най- важните фактори върху равнището, динамиката на изпълнението на плана по тези показатели; разкриване на комплексните резерви за подобряване на работата.

Различията в съдържанието на оперативния анализ произтичат от специфичните особености, които го обособяват като направление на икономическия анализ. Това са целите, мястото и сроковете за неговото провеждане, информационното му осигуряване, възможности за използване на по- сложен научен апарат при задълбочаване на фактурния анализ и оценката на влиянието на отделните фактори върху изпълнението на плана.

В специалната литература се срещат различни определения за съдържанието на оперативния икономически анализ. Някои автори считат че то се заключава в задълбочено изучаване на всички страни от дейността на предприятието и бригадите в хода на производството- ежедневно и за месеца, разкриване на причините за успеха и недостатъците в работата, установяване на недостатъците в планирането и отчитането, разкриване и измерване на неизползваните резерви, разработване на мероприятия насочени към изпълнение и преизпълнение на плановете и контрол за тяхното осъществяване. Но оперативния анализ едва ли може да изпълни всички тези функции, които са му предписани особено що се отнася до разкриване на недостатъците на планирането и отчетността. Според други автори съдържанието на оперативния анализ се свежда само до изучаване на ежедневните резултати от дейността на предприятията.

Има и автори, които разглеждат оперативния анализ, акцентират на използването на натуралните показатели при оценка на изпълнението на плана.

При уточняване на съдържанието на оперативния анализ трябва да се има в предвид някои съображения.

1. Основна цел е икономическа оценка на ежедневно извършващите се изменения в производствените процеси. Тя се извършва от гледна точка на изпълнението на плановете задания за развитие на управляемата система и осигуряване на необходимата информация за нейното ефективно функциониране т.е. трябва да се създават условия за оперативна оптимизация на икономическите процеси и достигане на максимална икономия на жив и обществен труд.

2.Трябва да се определи мястото на съдържанието на оперативния анализ в общата система на анализа на стопанска дейност и границите му на използване.

3. На практика в редица случаи се смесват аналитичните и контролни функции на анализа които намират отражение в някои публикации при определяне на съдържанието и задачите на оперативния анализ. Разграничаването на аналитичната и контролна дейност позволява по- точно да се определят техните граници, методи за решаване на съществуващите им задачи, формите за координация на работата и конкретните им изпълнители.

Приблизително по същия начин стоят нещата и при не разграничаване на аналитичните организационни функции на анализа.

За обобщение и уточняване на оперативния анализ можем да кажем че е направление на икономическия анализ, което изучава стопанската дейност на самоуправляващите се предприятия и бригади за определени краткотрайни интервали от време, максимално доближени до момента на извършване на стопанските процеси(ежедневно, по петдневки, десетдневки) и съдейства за разработване на краткосрочни прогнози на основата на оперативна информация и система от показатели с цел своевременно разкриване на причините за отклоненията от планираните параметри и изработване на ефективни решения за осъществяване на функциите на оперативното управление.

Основната задача на оперативния анализ е постоянно да изучава изпълнението на плановете задания за производството и реализацията за продукцията да разкрива

неизползваните вътрешно- производствени резерви с цел осигуряване на изпълнение на текущия план. За да може да изпълни тази своя основна задача, пред оперативния анализ стоят за решаване редица конкретни задачи.

-Постоянна оценка на степента на изпълнение на плановете задачи по системата показатели, необходими за оперативното управление на стопанските процеси.

-Определяне и количествено измерване на влиянието на факторите обслужващи ежедневните отклонения на фактическите параметри на показателите от планираните.

-Своевременно предоставяне пред стопанското ръководство на информация за резултатите от анализа и съставянето на съответните форми на оперативната отчетност.

-Разработване на конкретни мероприятия насочени към оперативно отстраняване на разкритите недостатъци, ликвидиране или намаляването на влиянието на отрицателно действащите фактори и най-пълно използване на факторите с благоприятно влияние върху резултатите от стопанската дейност.

4.Методически и организационни особености на оперативния икономически анализ.

Методиката на оперативния анализ изяснява начина на използване на неговите принципи и способности при изучаване на стопанските процеси и разкриване на причините за съществуващите отклонения от зададените параметри в оперативния порядък. Съдържанието на методика се определя от целите и предназначението на управляващата система както и от осъществяващата методология на планирани отчитани и регулирани. Върху методиката на анализа оказват влияние и особеностите на самата функция оперативен анализ и в частност неговите цели, способности и средства за изучаване на стопанската дейност.

В Методологическо отношение различията между оперативния анализ и традиционно извършения последващ анализ се изразяват в следното:

- Критерий за оценка на предприятията и предприятията и бригадите е изпълнението на сменните, денонощни и т.н. в рамките на оперативния цикъл на управление планови задачи, а така също и спазването на утвърдените норми за разход на материално-енергийни и трудови ресурси. При последващия анализ, критерии за оценка на работата са задачите, залегнали в месечните, тримесечните, годишни и петилетни планове.

-Количествения състав на показателите

- Относителната неточност на резултатите от оперативния анализ в сравнение с тези, които осигурява последващия анализ.

-Своевременното получаване на данни за ежедневно настъпващите изменения

Важно значение за оперативния анализ има делението на факторите на единични прости и комплексни. Най- точни резултати се получават при използване на първата група фактори:

ФАКТОРИ

ПРИЗНАЦИ

Начин на характеризиране	Отношение на аналитичния	Начин на въздействието.
на ресурсите анализирания	резултат	върх

резултат

2. Показатели използвани при оперативния анализ:

Оперативния анализ се извършва с помощта на система от конкретни показатели, чрез които се изследват оперативно управляемите обекти. От това доколко подходяща ще се окаже тази система, зависи степента на обхващане на ежедневно извършващите се в предприятието процеси и възможностите за разкриване на вътрешно производствените резерви. Изборът на показателите трябва да осигурява не само оперативно стопанска самостоятелност при маневриране с производствените ресурси в рамките на изпълнение на плановите задания, но реално да отразява резултатите от производствено- стопанската дейност.

От гледна точка на тяхната действителност и обосновааност, в теорията се предлагат различни показатели за оценка на стопанската дейност. Поставя се изискването за обвързване на отделните показатели в единна система, без да се определят никакви главни или да се ползват един обобщаващ показател. Единствено системата от показатели е в състояние да даде най- точна обективна оценка на извършващите се сложни и многообразни процеси в предприятието и новите бригади. Засега обаче създаването на такава универсална система от показатели, без да се има в предвид конкретните задачи и направления на анализа все още не е постигнато. Ето защо универсалния характер трябва да има не системата от показатели, а принципите за нейното създаване.

Системата на оперативния анализ трябва да отговаря на следните изисквания:

-да осигурява обективна оценка на изпълнението на плановите задачи и рационалното използване на ресурсите.

-да стимулира производството на висококачествена продукция и ускорено внедряване на постиженията на научно техническия прогрес.

-да включва показатели, които да характеризират екстензивните и интензивните фактори за работата на предприятието и неговите бригади.

-да определя точно ежедневните задачи на предприятието и неговите бригади и да бъде по възможност независима от влиянието на фактори, които не са свързани с дейността на колектива.

-да бъде максимална степен съгласувана с действащата в предприятието система на оперативно планиране и отчитане на стопанската дейност.

-да осигурява съпоставимост на показателите използвани при анализа на дейността на различните структури звана на предприятието.

-да осигурява определена приемственост с показателите които се използват при определяне на перспективите, текущи и еднократни цели.

Оперативния анализ като направление на икономическия анализ на стопанската дейност се отличава главно с интервала време, за който се изучава стопанската дейност на предприятието и неговите бригади. Ето защо оперативното изучаваните показатели не могат да се различават съществено от показателите, които се използват при последващия анализ на стопанската дейност. Показателите, които ще се анализират в съответствие с времевия интервал в съответствие с времевия интервал на оперативния цикъл на управление, също трябва да бъдат ориентирани към достигане на предвидените крайни народностопански резултати.

При конструирането на системата от показатели на оперативния анализ възниква немаловажния въпрос за определяне на количествения състав на показателите, които най-пълно ще съответстват на нуждите на оперативното управление. Трябва да се посочи, че в публикациите посветени на проблемите на оперативния анализ са оформени две противоположни становища. Едни автори смятат, че кръгът от показателите необходими за оперативния анализ трябва да бъде достатъчно широк и да обхваща цялата съвкупност от стопански процеси формиращи производствената и финансовата дейност на предприятието и неговите бригади. Други смятат, че системата от показатели на оперативния анализ трябва да се ограничи до един- два

показателя.

Използването на широк кръг от показатели в процеса на извършване на анализа е трудоемка работа, която изисква значителен разход на време и е трудно осъществима, дори и в условията на автоматизираните системи на управление. Стремелът чрез оперативния анализ да обхване изследване на влиянието на всички фактори да се установят причините и виновниците за отклоненията и неизползваните резерви по широк кръг показатели, означава в същност загубване на оперативността на получаваната от него информация.

Според оперативното управление, оперативния анализ трябва да се извършва по един показател.

Системата от показатели на оперативния анализ трябва да има оптимален числен състав от показатели и само тогава може да служи като надеждна основа за обективна оценка на дейността на предприятията. Всяка производствена единица е необходимо да се определят такива показатели, върху които ще има непосредствено влияние и изпълнението на които не зависи от външни фактори.

Решаването на този въпрос може да бъде постигнато на основата на системния подход, като се вземат под внимание някои ограничители. Необходимо е избраната системата да удовлетворява изискванията на целевата функция „годност на получената оценка за ефективно регулиращо въздействие върху управляемия обект“.

Втори основен критерий е трудоемкостта на работата по извършване на анализа. Възможността за най-пълно удовлетворяване на нуждите на оперативното управление, така и необходимостта от поддържане на оптимални пропорции между трудоемкост и ефективност на анализа.

При определяне качествения състав на показателите в практиката често пъти изхожда от стремел за съкращаване на информационния поток, които постъпва ежедневно в управленските органи. Поради това една значителна част от икономистите ограничават броя на показателите до 6-7.

-изпълнение на нормите за изработка и загуби на работното време

-престои на оборудването

-отклонение от нормите за разход на основни видове суровини и материали

- отклонение от нормата за разход на работна заплата

В теорията и практиката понякога се предлагат показатели, които по своето съдържание и предназначение са малко или въобще не присъщи на оперативния анализ:

- рентабилност

- финансово състояние

- обръщаемост и точност на оборотните средства

За построяване на рационална система от оперативно изучавани показатели и определяне на тяхната съвкупност е необходимо да се разкриват и функционалните свойства на показателите включващи системата. При този подход трябва да се изхожда от приетите в действащия икономически механизъм показатели за оценка на стопанската дейност, съответствието на показатели на съвременни изисквания за управление на производството и възможностите за извършване на оперативния анализ по тези показатели:

-обем на произведената продукция

-обем на реализираната продукция

-ритмичност, асортимент и качество за произведената и реализирана продукция

-работно време на производствените работници и степента на неговото използване

-екстензивно и интензивно натоварване на технологическото оборудване

-материалоемкост на продукцията

-себестойност

Използването на тези показатели позволява достатъчно пълно и задълбочено да се оцени работата на предприятието ежедневно и т.н.

При използването на оперативен анализ на качеството на продукцията се използват следните показатели:

- относителните тегла на изделията от отделните качества на предадената продукция от първо представяне на върнати детайли, възли за дообработка

- количество детайли произведени с нарушение на техническите условия или технология по вина на бригадата

- количество бракувани детайли, възли, изделия
- брой рекламации постъпили от други бригади или предприятия.

3.Особености в организацията на оперативния анализ

Особеностите в организацията на оперативния анализ произтичат от действието на основните принципи за организация на анализа на стопанската дейност и едновременно с това отразява неговите специфични черти, съдържание и методика. Те представляват система от мероприятия насочени към осъществяване на целите и задачите на оперативния анализ.

Преди да се пристъпи към организацията на оперативния анализ в промишлено предприятие , трябва да бъдат на лице определени предпоставки, по- съществени от които са:

-рационална организация на даденото стопанство

-използване на прогресивни научно обосновани норми за разход на суровини материали, горива енергия, труд и др.

-рационална организация на системата за системата за първична информация

-строго съблюдаване на срокове за представяне и обработка на първичните документи.

Създаването на стройна организация на оперативния анализ най- общо означава

въвеждане на точен ред и последователност при неговото извършване. Това е свързано с уточняване на информационната база на анализа, разработване на съответни форми и таблици за документално оформяне на резултатите от анализа, определяне на реда и сроковете за тяхното представяне, конкретните изпълнители на аналитичната работа и др.

Равнището на организацията на оперативния анализ до голяма степен зависи от системата за информационното му осигуряване. Основно съдържание са данните за планираните, очакваните и фактическите параметри на работа. Външно те се представят посредством носителите на съответните данни- чрез първичните документи, сборни ведомости. Конкретният състав на информационни носители зависи от избраната система от показатели на оперативния анализ.

Качеството и годността на отразените данни в първичните документи зависят както от формите на тяхното представяне, така и от процеса на тяхното образуване.

Най- значителната по обем информация „поглъща“ от оперативната отчетност. Отличавайки се с по- голяма оперативност от счетоводната отчетност, тя н винаги е достатъчно пълна. За това се счита че е по- правилно съществуването на единна интегрирана система на стопанска отчетност, вместо обособяването `и в три форми(оперативна, статистическа и счетоводна).

Особеност при счетоводната отчетност е обстоятелството , че част от оперативната информация може да се предава на управляващата система посредством съвременни носители- перфокарти, магнити дискове и др. носители.

Основната част от системата на оперативния анализ са показателите за обемното изпълнение на плана за продукцията или извършената работа. Изучаването на тези показатели се извършва на основата на данни от оперативните планове, първични и обобщаващи документи. Съставът и формата на оперативната и планова документация зависи от конкретните условия, в които се осъществява дейността на всяка производствена единица. В повечето случай оперативните задания се определят по видове продукция- общо за предприятието и по отделни бригади във формата на нормално планово задание или бригаден акорд.

Важно място в информационното осигуряване на оперативния анализ заемат оперативните сведения за разходите. Тяхната способност да удовлетворяват нуждите на оперативния анализ зависят от методите за отчитане на издръжката на производството. Но тя все още не отговаря на изискванията. Една от основните причини за това е липсата на регламентация за организацията на оперативната отчетност. Тя се организира субективно, според нуждите на предприятието и фактически е призвана да запълни празнотата между момента на извършване на стопанските операции и тяхното отразяване в периодичната счетоводна отчетност.

Освен това оперативната отчетност е ориентирана предимно към последваща регистрация на разходите и месечен контрол за спазване на нормите за издръжка на производството.

В системата от показатели се уточняват основните и спомагателни показатели, които характеризират най-точно функционирането на управленската система. За тях се разработва списък на възможните отклонения и се определят така наречените „допустими отклонения“. Превишаването над допустимите отклонения се отразява документално и се предоставя своевременно на управленските органи.

Оперативното регулиращо решение е възможно на основата на оперативния анализ, чиято задача е именно разкриване и оценка на отклоненията, което способства за изработване на обосновани решения- маневриране с производствените ресурси.

Разработването на съществуващите форми на аналитичните таблици и документи трябва да имат специални графи, осигуряващи максимална отчетност и пълнота на отразяваните данни. Заедно с това по своята конструкция аналитичните таблици не трябва да създават затруднения при тяхното попълване.

Правилното съставяне на аналитичните таблици предполага разработване на кратки методологически указания, в които да се посочат източниците на за попълване на таблиците, кой трябва да ги попълва, в какъв срок трябва да бъдат предоставени материалите по анализа.

Формите на таблиците трябва да отговарят на изискванията за автоматизирана

обработка на икономическата информация, което е предпоставка за тяхната унификация в рамките на съответния отрасъл или под отрасъл.

Организацията на оперативния анализ в значителна степен зависи от системата на за неговото регулиране и контрол. Общото и методологическо ръководство по провеждане на анализа се осъществява от главния икономист(главния счетоводител). Той трябва да определя и конкретните изпълнители на оперативния анализ, техните задължения, реда и формите за отчитане на резултатите от анализа. При функционална специализация оперативния анализ се осъществява от специален отдел а, ролята на главния икономист е да свежда до извършване на контрол на тяхната дейност. В условията на сегашната предметна специализация с оперативен анализ се занимават редица от отдели и служби в предприятието. Задачите на икономиста са за правилно разпределение на задълженията между тях при извършване на анализа.

Определянето на конкретните изпълнители на оперативен анализ е въпрос, които не е решен еднопосочно. Има привърженици за децентрализация на анализа- при неговото извършване да участват не всички отдели и служби а само да използват получените резултати.

Внедряването на микроанализа в маркетинговата дейност на предприятието ще доведе до повишаване равнището на организация на цялата аналитична работа. В крайна сметка това ще помогне за по- пълното използване на ресурсите и непозотворните възможности за подобряване на маркетинговата дейност на предприятието. Сега е необходимо да се овладеят новостите при анализа и да се прилагат в маркетинговата практика. ИЗ НА РЕЗЕРВИТЕ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕФЕКТИВНИСТТА”